

Lapsen oikeuksien matkalaukku

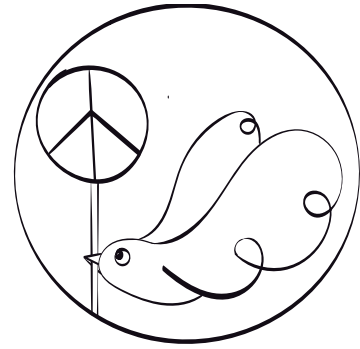

RKI

RAUHANKASVATUS-
INSTITUUTTI

Sisällysluettelo:

Varhaiskasvatus:

Lapsen oikeudet työpaja 1.

- Paikanvaihtoa.....3
- Mitä haluan, mitä tarvitsen -harjoitus.....4
- Minulla on oikeus -harjoitus.....5
- Lapsen oikeudet päiväkodissa.....7
- Lapsuus ennen ja nyt.....8

Alkuopetus (1-2 lk):

Lapsen oikeudet työpaja 2.

- Vaihtuvat tuolit -harjoitus.....9
- Minulla on oikeus.....10
- Lapsen oikeudet koulussa.....11
- Mitä tarvitaan hyvää elämään -harjoitus.....12

Lukunurkkaus.....14

Lisämateriaalia ja vinkkejä jatsoon.....18

Jatkovinkkinä Maailmankoulu.....19

Varhaiskasvatus: Työpaja 1.

LAPSEN OIKEUDET

PAIKANVAIHTOA

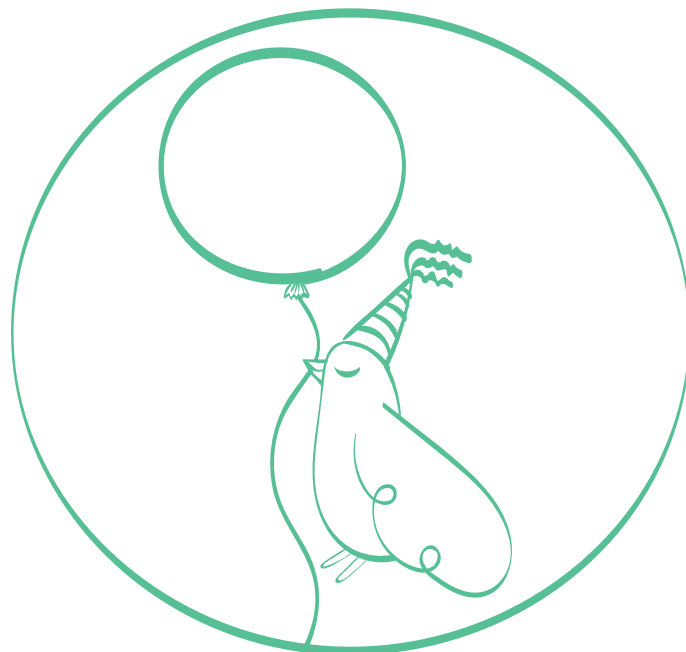
TAVOITE: Tämä harjoitus on lämmittelyharjoitus ja auttaa virittäytymään teemaan sekä luomaan hyvää yhteishenkeä. Tavoitteena on myös havaita moninaisuus ryhmässä ja hyväksyä jokainen omanlaisenaan

VALMISTELU: Asettele lattialle isoon rinkiin paikkamerkkejä, ja pyydä jokaista käymään seiso-
maan yhden paikkamerkin päälle.

AIKA: 10 min

1. Seiso ringin keskellä ja kerro, että aiot seuraavaksi kertoa nimesi ja jonkin asian itsestäsi. Kun olet kertonut sen, kaikkien niiden, joihin pätee sama asia, pitää vaihtaa paikkaa. (Esim. "Olen X ja minulla on kissa"). Kun lapset nousevat vaihtaakseen paikkaa, yritä saada itsellesi paikkamerkki. Se, joka jää ilman paikkamerkkiä, kertoo seuraavaksi samaan tapaan itsestään.

2. Lopuksi voidaan yhdessä harjoituksen myötä todeta, että ryhmästä löytyy hyvin monenlaisia ihmisiä ja on tärkeää, että jokainen tulee arvostetuksi omanlaisenaan.

MITÄ HALUAN, MITÄ TARVITSEN

TAVOITE: Tavoitteena on tarkastella, mitkä asiat ovat ihmiselle välttämättömiä ja mistä asioista voisimme tarvittaessa luopua tai olla jopa ilman niitä. Harjoituksessa ei ole oikeita vastauksia vaan olennaista on miettiä yhdessä, mitkä asiat ovat meille tärkeitä.

VALMISTELU: Avaa matkalaukkumateriaaleista: [Lapsen oikeuksien kuvat](#). Tulosta kuvat paperille sekä leikkaa korteiksi. Voit halutessasi ottaa lisää arkisia esineitä mukaan harjoitukseen.

AIKA: 20-30 min

1. Tarkastele ryhmän kanssa matkalaukusta löytyviä kuvia. Keskustele ryhmän kanssa siitä, miten esimerkiksi ruoka tai juoma ovat ihmisille välttämättömiä. Mutta voiko ihminen elää ilman jäätelöä? Mikä on ero lauseilla ”Minä tarvitsen...” ja ”Minä haluan...”.
2. Mieliptidejana: Seuraavaksi lapset pääsevät äänestämään siitä, ovatko eri asiat meille tarpeellisia vai haluammeko vain niitä ja ne ovat mukava lisä elämäämme. Muodosta tilaan mieliptidejana niin, että toinen seinä tarkoittaa tarvetta ja vastakkainen seinä asioita, joita haluamme, mutta joita ilman voimme tarvittaessa olla. (Jos tilaa on vähän käytettävissä, tämän voi toteuttaa myös liikkumalla kyykkyyyn ja kurkotellen kohti kattoa.)
3. Nosta kuvia esille vuorotellen ja anna lasten kävellä tilassa joko halun tai tarpeen seinustalle. Jana on liukuva eli harjoituksessa voi jäädä myös johonkin kohtaan seinien välille tai vaikka keskelle, jos päätöksen tekeminen on vaikeaa. Jokaisen kuvan kohdalla voit haastatella muutamaa lasta: Mitä ajattelet, miksi valitsit tämän paikan?
4. Käy lyhyt keskustelu jokaisen kuvan kohdalla siitä, miksi tämä asia on meille tarpeellinen tai miksi voisimme elää ilman sitä. Jotkut asiat voivat olla meille myös todella tärkeitä, vaikka voisimmekin olla ilman niitä (esim. lemmikki).

”Tarvitsemmeko televisiota vai voisimmeko elää ilman sitä?”

JATKOVINKKI!

Kaksi vaihtoehtoa jatkoharjoitukseksi työpajoille:

1. Opettaja levittää yhteisesti katseltavaksi esineitä ja kuvia, jotka liittyvät symbolisesti lapsen oikeuksiin. Jos ryhmä on pieni, voidaan yhdessä keskustella esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla: ”Miten nämä esineet liittyvät lasten oikeuksiin?” ”Voidaanko nämä laittaa tärkeysjärjestykseen?” ”Jos pitäisi valita kolme tärkeintä, mitkä ne olisivat ja miksi?”

2. Jos ryhmässä on enemmän kuin 10 lasta, jokainen voi kiertää katsomassa ensin rauhassa kaikki esineet ja kuvat sekä poimia niistä yhden, joka liittyy johonkin omasta mielestä tärkeään lapsen oikeuteen. RYhmän vetäjä jakaa osallistujat pareihin ja osallistujat keskustelevat parinsa kanssa valitsemastaan esineestä/kuvasta. Ohjaavia kysymyksiä keskusteluun:

”Kerro parillesi, mitä valitsit ja mihin lapsen oikeuteen se liittyy.”
”Miksi tämä lapsen oikeus tuntuu sinusta tärkeältä?”

Lopuksi kokoonnutaan yhteen ja jokainen pari voi lyhyesti kertoa ja näyttää muille valitsemansa kuvan/esineen ja sen, mihin oikeuksiin ne liittyivät.

(Lähde: Tehtävä 4 oppaasta: [Lapsen oikeudet toiminnallisesti, Unicef](#))

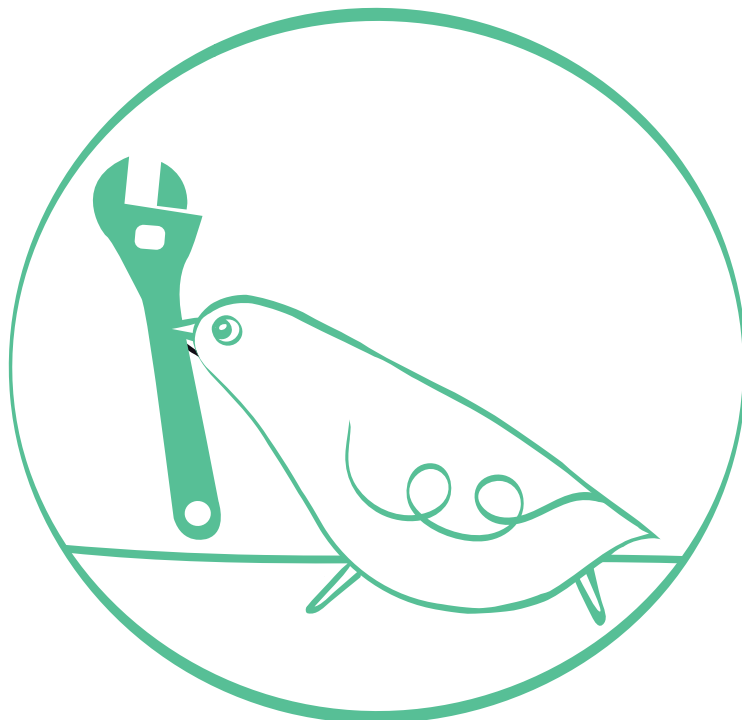
LAPSEN OIKEUDET PÄIVÄKODISSA

TAVOITE: Tavoitteena on pohtia, millaisia oikeuksia lapsilla on omassa päiväkodissa ja ryhmässä.

VALMISTELU: Jaa lapsiryhmä siten, että jokaisessa pienryhmässä on noin viisi lasta. Tee harjoitus erikseen jokaisen pienryhmän kanssa. Varmista, että kamerassa on tarpeeksi akkua

AIKA: 30 min

1. Lapsen oikeuksiin tutustumisen jälkeen miettikää yhdessä, millaisia konkreettisia oikeuksia lapsilla on omassa ryhmässä ja päiväkodissa. Voit pitää esillä kuvia tai esineitä lapsen oikeuksista. Mitä oikeuksia keksitte?
2. Valokuvatkaa lasten oikeuksia niin, että lapset saavat itse olla toteuttamassa oikeuksiaan. Jos lapsen oikeutena on esimerkiksi oikeus leikkiin, yksi lapsi voi ottaa kuvan muista leikkimässä. Anna jokaisen olla sekä kuvaajana että kuvattavana.
3. Tulostakaa valokuvat ja muodostakaa niistä koko ryhmän kanssa yhdessä iso lasten oikeuksien juliste ja laittakaa se seinälle. Juliste jää seinälle muistuttamaan lasten oikeuksista.

LAPSUUS NYT JA ENNEN

TAVOITE: Harjoituksen tavoitteena on linkittää lasten lapsuus heidän omien vanhempiensa/huoltajiensa lapsuuteen ja miettiä yhtäläisyyksiä ja eroja niiden välillä.

VALMISTELU: Pyydä huoltajia tuomaan päiväkotiin kuva heidän omilta lapsuusa ajoiltaan. Pyydä myös vastaus muutama kysymykseen: Mitä samaa on omassa ja oman lapsen lapsuudessa? Entä mitä eroja? Mitä leikkejä leikit lapsuudessasi?

AIKA: 30 min

1. Kun huoltoajat ovat tuoneet valokuvat sekä vastaukset kysymyksiin, kokoontukaa lasten kanssa katsomaan kuvia. Myös huoltajia voi pyytää mukaan osallistumaan. Anna jokaisen lapsen esitellä oman huoltajan kuva.

2. Keskustelkaa kuvien ja huoltajien kirjoittamien tekstien perusteella. Jos huoltajat ovat mukana, anna heidän kertoa itse.

- Kuka/ketä kuvassa on?
- Minkä ikäinen kuvassa olija on?
- Mitä kuvassa tapahtuu?
- Ovatko vaatteet samanlaisia kuin mitä lapset käyttävät nyt?
- Millä tavalla huoltajien ja lasten lapsuudet eroavat? Entä mitä samaa niissä on?
- Tunnistavatko lapset leikkejä, joita huoltajat ovat lapsuudessa leikkineet? Ovatko he itse leikkineet niitä?

3. Leikkikää yhdessä leikkejä, joita huoltajat ovat lapsuudessaan leikkineet.

Alkuopetus: Työpaja 2.

LAPSEN OIKEUDET

VAIHTUVAT TUOLIT

TAVOITE: Tämä harjoitus on lämmittelyharjoitus ja auttaa virittäytymään teemaan sekä luomaan hyvää yhteishenkeä. Tavoitteena on myös havaita moninaisuus ryhmässä ja että jokaisen on tärkeää voida olla hyväksytty omanlaisenaan.

VALMISTELU: Järjestä pulpetit sivuun ja tuolit tiiviiseen ympyrään keskelle luokkaa. Pyydä oppilaat istumaan.

AIKA: 10 min

Seiso tuoli ympyrän keskellä ja kerro, että aiot seuraavaksi kertoa nimesi ja jonkin asian itsestäsi. Kun olet kertonut sen, kaikkien niiden, joihin pätee sama asia, pitää vaihtaa paikkaa. (Esim. "Olen X ja olen vasenkätinen", "Olen X ja minulla on kissa"). Kun oppilaat nousevat vaihtaakseen paikkaa, yritä saada itsellesi tuoli. Se, joka jää ilman tuolia, kertoo seuraavaksi samaan tapaan itsestään.

Lopuksi voidaan yhdessä harjoituksen myötä todeta, että luokasta löytyy hyvin monenlaisia ihmisiä ja on tärkeää, että jokainen tulee arvostetuksi omanlaisenaan.

JATKOVINKKI!

Vaihtoehtoinen tapa harjoitukseen: Tämä voidaan toteuttaa myös vähemmällä liikkumisella (suositellaan mm. jos ryhmäkoko on suuri tai osalla on liikkumiseen liittyviä haasteita) siten, että lapset voivat vuorotellen kertoa nimensä ja jonkin ominaisuuden tai asian itsestään. Kaikki, joihin sama asia pätee, voivat mennä kyykkyyhin/nostaa peukun ylös/taputtaa tms.

(lähde: [Composito, Lasten ihmisoikeuskasvatuksen käsikirja](#) s. 49, Jäänsärkijöitä ja lämmittelyharjoituksia)

MINULLA ON OIKEUS

TAVOITE: Tavoitteena on tutustua YK:n lapsen oikeuksiin ja ymmärtää, että oikeudet kuuluvat kaikille lapsille.

VALMISTELU: Matkalaukusta löytyvät lapsen oikeuksiin liittyviä kuvia eri asioista ja esineistä. Voit halutessasi ottaa lisää esineitä ja asioita mukaan harjoitukseen.

AIKA: 15 min

1. Katsokaa lasten kanssa kuvat läpi ja keskustelkaa, miksi nämä oikeudet ovat tärkeitä mahdollistaa kaikille maailman lapsille.
2. Esitä seuraavaksi ryhmälle alla olevia väittämiä, joihin he voivat äänestää kyllä tai ei. Äänestäminen tapahtuu menemällä kyykkyyyn = ei tai kurkottelemalla kohti kattoa = kyllä.
3. Harjoituksen purku: Keskustelkaa jokaisen väittämän jälkeen lyhyesti läpi, onko kyseessä kaikille lapsille yhteinen oikeus. Tehkää seuraavaksi Lapsen oikeudet koulussa -harjoitus

Väittämät:

Minulla on oikeus nukkua yöllä.

Minulla on oikeus leikkiä kavereiden kanssa.

Minulla on oikeus lyödä kaveria.

Minulla on oikeus syödä jäätelöä aamupalaksi.

Minulla on oikeus asua kotona.

Minulla on oikeus valvoa niin myöhään kuin haluan.

Minulla on oikeus pelata joka päivä pelikoneella/tietokoneella/padilla/kännykällä.

Minulla on oikeus mennä lääkäriin, jos tulen kipeäksi.

Minulla on oikeus sanoa, jos olen eri mieltä.

Minulla on oikeus nukkua koko päivän.

Minulla on oikeus käydä koulua/päiväkodissa.

Minulla on oikeus syödä karkkia joka päivä.

JATKOVINKKI!

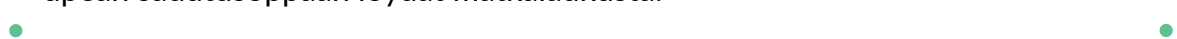
• Oikeus tulla kuulluksi ja oikeus osallistua ovat keskeisiä lapsen oikeuksia. •

• Sadutus on oiva menetelmä lapsen omien tarinoiden ja tärkeiden asioiden •

• esille tuomiseksi. Usein myös ne lapset, joiden voi olla vaikea rohkaistua ker- •

• tomaan asiaansa ääneen ryhmässä, innostuvat saduttamisesta! Taksvärkki ry:n •

• upean sadutusoppaan löydät matkalaukusta. •

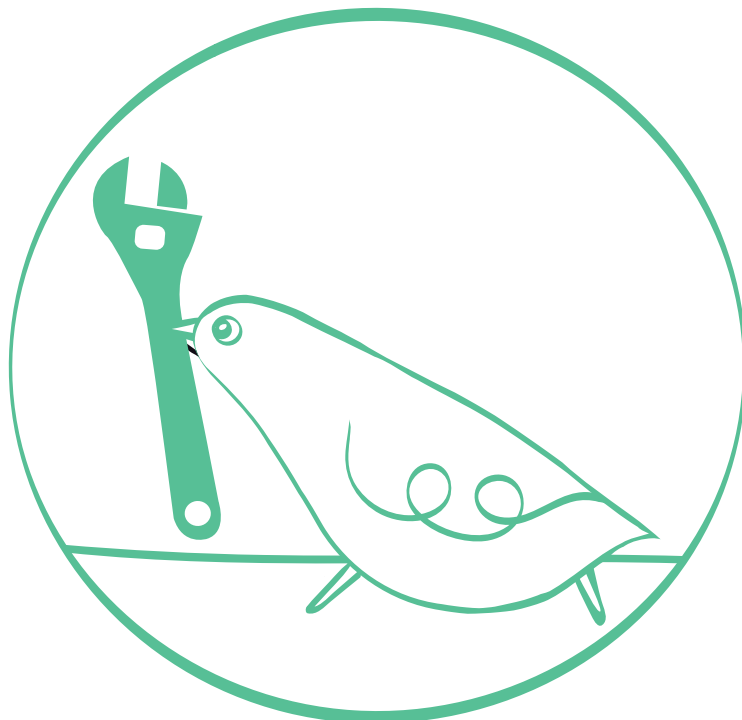
LAPSEN OIKEUDET KOULUSSA

TAVOITE: Tavoitteena on pohtia, millaisia oikeuksia oppilailla on omassa luokassa ja koulussa.

VALMISTELU: Ota esille kuvia ja esineitä lapsen oikeuksiin liittyen. Varmista, että kamerassa on tarpeeksi akkua.

AIKA: 30 min

1. Lapsen oikeuksiin tutustumisen jälkeen miettikää yhdessä, millaisia konkreettisia oikeuksia oppilailla on omassa luokassa ja koulussa. Voit pitää esillä matkalaukussa olevia kuvia lapsen oikeuksista. Mitä oikeuksia keksitte?
2. Valokuvatkaa lasten oikeuksia niin, että oppilaat saavat itse olla toteuttamassa oikeuksiaan. Jos lapsen oikeutena on esimerkiksi oikeus oman mielipiteen ilmaisemiseen, yksi oppilas voi ottaa kuvan toisesta oppilaasta viittaamassa. Voit jakaa oppilaita pienempiin ryhmiin, jotta jokainen pääsee sekä valokuvaamaan että valokuvattavaksi.
3. Tulostakaa valokuvat ja muodostakaa niistä iso lasten oikeuksien juliste ja laittakaa se seinälle. Juliste jää seinälle muistuttamaan lasten oikeuksista

MITÄ TARVITAAN HYVÄÄN ELÄMÄÄN?

(tai vaihtoehtoinen tehtävä: [Compasito-oppaasta](#): Kanin oikeudet, s.138-139)

TAVOITE: Oppilaat pohtivat, mikä kaikki on tärkeää lapsen elämässä ja ymmärtävät, miksi lapsen oikeuksien sopimusta tarvitaan.

VALMISTELU: Tarvitset ison fläppipaperin ja tuseja tai taulutilaa piirtääksesi ison ihmishahmon.

AIKA: n. 30 min

1. Hahmottele lapsen ääriviivat paperille tai taululle. Keksikää yhdessä hahmolle nimi.
2. Jaa oppilaat pareihin esimerkiksi niin, että vierekkäin istuvat ovat pari. (Älä anna oppilaiden itse valita pareja, ettei kukaan jää vahingossa yksin). Matkalaukusta löytyvästä Lapsen oikeudet toiminnallisesti -oppaasta löydät hauskoja tapoja jakaa oppilaat ryhmiin leikin avulla (s.62).
3. Parit miettivät hetken aikaa yhdessä ja taitojen mukaan voivat myös kirjoittaa ylös omalle paperille 5 asiaa, joita tarvitaan, jotta lapsi pysyy hengissä. Hetken miettimistauon jälkeen kootaan yhdessä paperille/taululle yhteisesti nämä viisi asiaa. Lapset voivat ehdottaa pareittain mietittyjä asioita ja keskustella koko ryhmän kanssa yhdessä, mitkä viisi valitaan yhdessä taululle kirjoitettavaksi. Kirjoita nämä asiat hahmon jalkojen juureen elämän perustaksi.
4. Seuraavaksi parit miettivät/kirjoittavat 5 asiaa, jotka auttavat lasta saamaan hyvän tulevaisuuden (esimerkiksi koulu, turvallinen koti jne.). Kootkaa samalla tavoin viisi asiaa hahmojen jalkojen viereen ikään kuin kuljettamaan lasta eteenpäin elämässä.
5. Hahmon ylävartaloon kirjaa oppilaiden kanssa keskustellusta (voitte joko yhdessä keskustella tai toimia kuten alussa ensin pareittain ja sitten yhdessä keskustellen) asioita, jotka tekevät lapsen elämästä mukavampaa, mutta jotka eivät ole aivan välttämättömiä asioita (esim. pelit, lelut).
6. Pään kohdalle kirjataan lapsen toiveita ja haaveita tulevaisuudesta, jotka tekevät hänestä onnellisen aikuisen, jos kaikki vartaloon ja jalkoihin kirjatut asiat toteutuvat.

7. Tehtävän koonti: Lopuksi on tärkeää tarkistaa, onko kirjattu ylös tärkeimmät asiat, joita tämä hahmolapsi tarvitsee kehittyäkseen ja saavuttaakseen onnellisen, terveen ja turvallisen elämän. Jotkut tarpeet ovat tärkeämpiä kuin toiset. Näitä perustarpeita voidaan pitää oikeuksina. On hyvä todeta, että YK:n ihmisoikeudet yleisesti ottaen ja erityisesti lapsia koskevat oikeudet, jotka on kirjattu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen, on tehty suojelemaan ihmisiä kaikkialla maailmassa. Riippumatta eroistamme ja esimerkiksi siitä, millaisia me olemme tai missä me asumme, jokaisella on samat ihmisoikeudet. Jokaisella on myös velvollisuus kunnioittaa toisten oikeuksia.

JATKOVINKKI!

Valmiita pohdintakysymyksiä aiheen jatkokeskusteluun löydät [Comasito -oppaasta](#) sivulta 139. Lapsen oikeuksien sopimuksen tiivistetyn lasten version löydätte esimerkiksi Comasito-oppaasta s. 288-289. Sieltä voit nostaa tehtävän kannalta esille tärkeimpiä: esim. oikeuden nimeen, oikeuden leikkiin ja vapaa-aikaan, oikeuden käydä koulua, oikeuden terveydenhuoltoon, oikeuden mielipiteisiin, oikeuden riittävään elintason.

VINKKI! Hahmo kannattaa jättää luokkaan näkyville ja sen kautta voidaan jatko työskennellä lapsen oikeuksien teeman ympärillä monin tavoin. Tehtävän myötä hahmo on saanut nimen ja hänen elämäänsä on pohdittu yhdessä monelta kannalta. Tästä on helppo syventää pohdintaa esimerkiksi äidinkielen tai kuvaamataidon tuntien puitteissa kirjoitusharjoitusten, piirtämisen tai vaikkapa sarjakuvan keinoin.

Esimerkiksi Helsingissä Eläintarhan koulun kakkosluokkalaiset nimesivät tämän harjoituksen myötä oman hahmonsansa Sofia Tammeksi ja luokassa syntyi hienoja ja mielikuvitusrikkaita kirjoitelmia aiheesta: "Sofia Tammen hyvä elämä".

(Tehtävä on sovellettu materiaalista: [Oikeesti! Menetelmäopas lasten oikeuksien käsittelyyn koulussa](#) s. 5 Taksvärkki ry.)

Lukunurkkaus: Lapsen oikeuksien syventämistä kuvien ja tarinoiden avulla

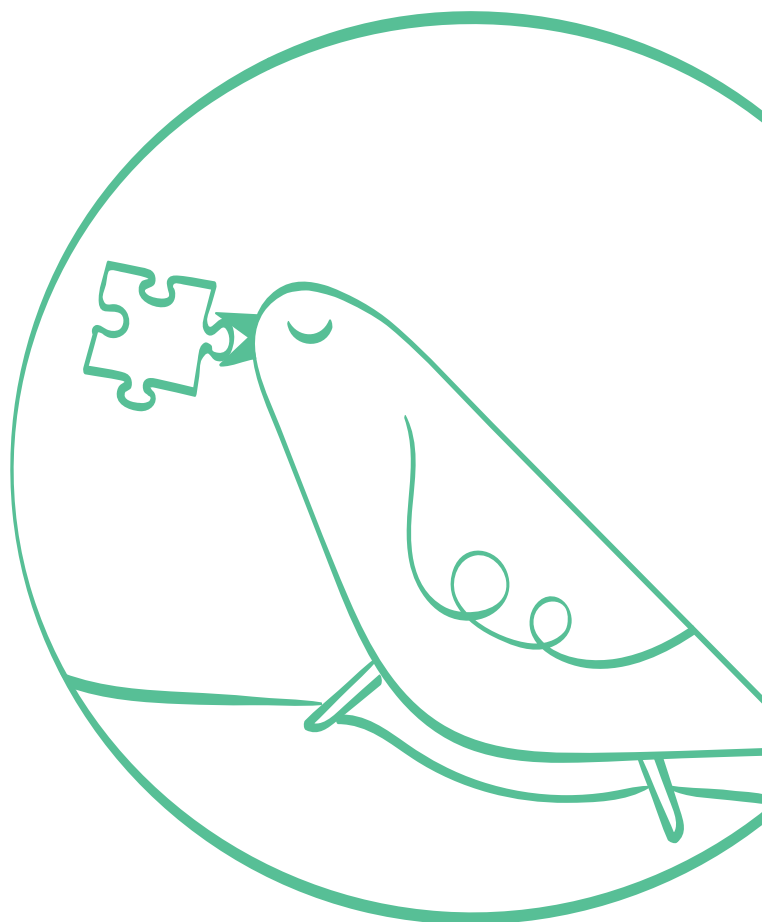
Täältä löydät kuvakirjavinkkejä, jotka olemme valinneet mukaan erityisesti lapsen oikeuksien teemaa ajatellen. Tarinat ovat hyvä keino käsitellä tämänkaltaisia isoja aiheita ja tuoda ne konkreettisemmaksi sekä lähemmäksi oppilaiden omaa kokemusmaailmaa. Tarinat mahdollistavat aiheen käsittelyn turvallisesti myös tunnetasolla ja eläytyen. Kuvitteellinen tarina antaa mahdollisuuden tarkastella aihetta myös etäältä ja pohtia sitä omakohtaisesti juuri sillä tasolla kuin hyvältä tuntuu. Tarinan mukana pääsee toisaalta myös eläytymään tilanteisiin, joista ei ole omia kokemuksia. On tärkeä avartaa ajattelua huomaamaan ja arvostamaan monenlaisia näkökulmia, ajattelutapoja sekä elämäntilanteita.

(Lähde: Tarinoiden mahdollisuuksista lapsen oikeuksien käsittelyssä:
[Lapsen oikeudet toiminnallisesti -opas](#), Unicef)

Poimi luettavaksi päiväkotinne tai luokkaanne sopiva kirja tai useampikin. Kirjaesittelyiden lisäksi ehdotamme kullekin kirjalle myös muutamia keskustelu- ja harjoitusvinkkejä.

Lisää hyviä kirjavinkkejä varhaiskasvatukseen ja alkuopetukseen löydät myös [Maailmankoulun kirjavinkkisivulta](#).

Lukuiloa!

SUPERVOIMIA!

Kirja: Ninka Reittu, Sinä olet SUPERrakas (2017)

Ikäryhmäsuositus: varhaiskasvatus ja alkuopetus

Kirjassa on puhuttelevia kuvia, joita kannattaa pysähtyä yhdessä lasten kanssa tutkimaan tarkemmin. Tekstit sivuilla ovat lyhyitä, joten kirja sopii hyvin ääneen luettavaksi. Toki kirjasta voi myös poimia pelkästään muutaman aukeaman tutkittavaksi.

POHDINTATEHTÄVIÄ

Tarinasta on mahdollisuus poimia useita lapsen oikeuksiin liittyviä teemoja. Löydätkö kirjasta kuvan tai tekstin, joka voisi liittyä seuraaviin lapsen oikeuksiin?

- Jokaisen lapsen pitää saada elää yhdessä vanhempiansa ja perheensä kanssa, jos hänellä on hyvä olla heidän kanssaan (9. artikla).
- Lapsella on oikeus omiin mielipiteisiin (12. artikla).
- Lapsella on oikeus turvalliseen elämään/lapsia on suojeltava väkivallalta (19. artikla).
- Lapsella on oikeus leikkiin ja vapaa-aikaan (31. artikla).
- Lapsella on oikeus huolenpitoon ja hyvinvointiin (26. artikla, sosiaalinen turvallisuus).
- Lapsella on oikeus terveydenhoitoon (24. artikla esim. puhdas vesi, ravitseva ruoka, puhdas ympäristö).

Tarinassa Iso ja Pieni keskustelevat siitä, mitkä kaikki asiat tuovat Pienelle turvallisen ja hyvän olon. Iso hoivaa ja pitää Pienestä huolta monin tavoin. Lopussa Pieni huomaakin, että rakkaus on todellinen SUPERvoima. Pohtikaa yhdessä:

Mitä muita SUPERvoimia tarvitaan, että lapsilla on hyvä olla, elää ja kasvaa aikuiseksi?

Mitä erityisiä SUPERvoimia lapsilla on? Lapset näkevät ja kokevat monia asioita eri tavalla kuin aikuiset. Miten aikuiset voisivat kuulla lasten tärkeistä asioista paremmin? Lapsen oikeuksiin kuuluu myös oikeus ilmaista mielipiteensä ja oikeus tulla kuulluksi. Pohtikaa myös, mitä taitoja lapsilla on ja miten ne voisivat olla entistä paremmin näkyvillä kotona, päiväkodissa/koulussa ja lähiympäristössä?

JATKOVINKKI!

Julistenäyttely: Tästä teemasta voitte jatkaa esimerkiksi piirtämällä ja kirjoittamalla tai kollaasitekniikalla askartelemalla ja työstää keksimistänne supervoimista julisteita. Ripustakaa julisteet näkyvälle paikalle, seinälle, ruokalaan tai käytäville. Julisteiden avulla lasten itsensä työstämä tärkeä viesti tulee parhaiten näkyville ja esitellyksi muillekin päiväkodissanne/koulussanne.

Lukunurkkaus: Lapsen oikeuksien syventämistä kuvien ja tarinoiden avulla

IHAN KAIKKI OVAT TERVETULLEITA!

Kirja: Elena Agnello, Minä olen Alex (2016)

Ikäryhmäsuositus: varhaiskasvatus ja alkuopetus

Iloinen ja lämminhenkinen kirja siteeraa alkusivuillaan Nelson Mandelaa: "Kukaan ei syntyjään vihaa ketään ihonvärin, alkuperän tai uskonnon vuoksi. Vihaaminen ei käy ihmiseltä luonnostaan vaan se on opetettava, mutta jos ihminen on oppinut vihaamaan, hän oppii myös rakastamaan. Ihmisen sydän on avoimempi rakkaudelle kuin vihalle".

Kirjassa Alex kutsuu syntymäpäivilleen ison joukon ystäviä ja esittelee heidät lukijalle. Ystävät puhuvat monia eri kieliä, kuuluvat useisiin eri uskontokuntiin ja myös monenlaisia perheitä tavataan. Yhdessä kaikilla on hauskaa ja kirja juhlii paitsi syntymäpäiviä, myös ihmisten moninaisuutta.

Lasten kanssa voidaan Alexin tarinan avulla käydä läpi sitä, miten jokainen ihminen on yhtä arvokas. Jokaisella on myös perusoikeus olla joutumatta syrjinnän kohteeksi riippumatta mm. ihonväristä, sukupuolesta, kielestä, uskonnosta, perhemuodosta, seksuaalisesta suuntautumisesta, syntyperästä tai kansalaisuudesta.

Yleisiä syrjinnän muotoja lasten keskuudessa ovat ryhmästä poissulkeminen, kiusaaminen ja nimitely kohdistuen näihin edellä mainittuihin seikkoihin.

JATKOVINKKI!

[Compasito-oppaassa](#) tehtävä 40 (Zabderfilio s.201-204), joka käsittelee yhdenvertaisuuden, syrjinnän, kiusaamisen ja ystävyys-teemoja.

Lisäksi tehtävä 31 (Yhtä perhettä s.172-173) käsittelee erilaisia perhemuotoja ja syventää perheiden ja ihmisoikeuksien välistä yhteyttä.

Lukunurkkaus: Lapsen oikeuksien syventämistä kuvien ja tarinoiden avulla

ARKISIA TARINOITA

Kirja: Tittamari Marttinen, Tavallisen kiva päivä (2009)

Ikäryhmäsuositus: alkuopetus

Tämä kirja sisältää lyhyitä arkisia tarinoita, jotka tapahtuvat alakouluikäisten lasten perheessä, naapurustossa ja koulussa. Jokainen tarina liittyy yhteen tai useampaan lasten oikeuksien teemaan. Kirjan lopusta löydät kuhunkin tarinaan liittyviä tehtäviä. Mikäli poimit kirjasta yhden tarinan käsiteltäväksi, erityisesti tarina: ”Hei kuuleeko kukaan?” syventää hienosti lapsen oikeuksien sopimuksen artiklaa 12, jonka mukaan lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä ja näkemyksensä itseään koskevissa asioissa sekä ilmaisunvapautta koskevaa artiklaa 13. Aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi kasvaminen on tärkeä teema, jota on hyvä myös kouluympäristössä pohtia. Tarinaan liittyy valmiita pohdintakysymyksiä. Oppilaiden kanssa on hyvä näiden kysymysten lisäksi miettiä konkreettisia vaikuttamismahdollisuuksia kouluarjessa:

- Onko oppilailla jokin asia mihin he haluaisivat luokassa tai koulussa muutosta ja mitä keinoja tämän toiveen esille tuomiseksi on? Jos koulullanne on oppilaskunta, tässä kohtaa on hyvä paikka selventää oppilaille heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa koulun yhteisiin asioihin sen kautta. (ks. Osallistumisen tikkaat [Compasito-oppaasta](#), s. 255)

JATKOVINKKI!

Kirjan viimeinen harjoitus (s.84) ehdottaa tehtäväksi, että oppilaat piirtävät kuvan omasta lapsiystävällisestä unelmaympäristöstä esimerkiksi kodista tai koulusta/koulun pihasta. Kuvista on tärkeä keskustella jälkikäteen: Mitä kaikkea kuvista löytyy, mitä unelmaympäristössä pitäisi olla? Mitä lapsille tärkeitä toiveita ja tarpeita kuvat ilmaisevat? Myös [Compasito-oppaasta](#) löytyy vastaavanlainen tehtävä 32 (Ihmeen kaunis maailmamme s.174), jossa on hyviä pohdintakysymyksiä ja jatkotoimintaideoita tähän teemaan.

Lukunurkkaus: Lapsen oikeuksien syventämistä kuvien ja tarinoiden avulla

Lisämateriaalia ja vinkkejä jatkuon matkalaukusta:

- [Comasito - Lasten ihmisoikeuskasvatuksen käsikirja](#)

Opas sisältää runsaasti erilaisia harjoituksia eri teemoihin liittyen eri ikäryhmille. Aluksi oppaassa esitellään laajemmin ihmisoikeus-käsite sekä tarkastellaan ihmisoikeuskasvatusta. Sivulta 52 löydät yhteenvedon oppaasta löytyvistä harjoituksista teemoittain sekä ikäryhmittäin ja sivuilta 288-289 tiivistetyn version lasten oikeuksista.

- [Lasten oikeuden tutuksi](#) -lapsiasiainvaltuutetun sivut lapsille

Tämä verkkosivu sisältää paljon tietoa, tehtäviä ja pelejä lapsen oikeuksiin liittyen.

- [Löydä oikeus -juliste](#)

Materiaali sisältää monivärisen hienon julisteen, jossa tapahtuu paljon. Julisteita voi printata tai tilata linkin kautta Unicef:iltä. Tutkikaa julistetta yhdessä tai pienryhmissä: mitä lapsen oikeuksia löydätte?

- [Muistiepeleli -pelikortit:](#)

Peliohjeet löytyvät pakasta. Tätä kannattaa pelata vasta kun lapsen oikeuksia on jo käsitelty luokassa ja aihe on tuttu oppilaille. Korttien avulla voidaan kerrata sitä, mitä kaikkea Lapsen oikeuksien sopimukseen kuuluu.

- [Kaiken maailman leikit - Ideapakka:](#)

Lapsella on oikeus leikkiin ja vapaa-aikaan. Planin kokoamassa ideapakassa on kootuna leikkejä ympäri maailmaa.

Tilattavaa materiaalia:

Tilaa Planin opetusmateriaaleja ilmaiseksi [täältä](#).

Tilaa Taksvärkin opetusmateriaaleja ilmaiseksi [täältä](#).

Tilaa Unicefin opetusmateriaaleja ilmaiseksi [täältä](#).

Jatkovinkkinä Maailmankoulu

Maailmankoulun [nettisivuilta](http://www.maailmankoulu.fi) löydät lisää vinkkejä lapsen oikeuksien käsittelyyn. [www.maailmankoulu.fi]

Esimerkiksi:

- Käy kurkkaamassa [Lapsen oikeuksien teemapäivä](#) -sivulta kootusti vinkkejä lapsen oikeuksien käsittelyyn. Lapsen oikeuksien teemapäivää vietetään syyslukukaudella 20.11.
- Hyödynnä Maailmankoulun [materiaalipankkia](#) ja hae Lapsen oikeuksien teemalla eri ikäryhmille sopivaa materiaalia.
- Villkaise Maailmankoulun [videolistalta](#) ideoita tunnille.
- Löydä teemaan sopivaa luettavaa Maailmankoulun [kirjalistoilta](#).

Huomaathan, että voit tilata Maailmankoulun sivuilta [Uutiskirjeen](#). Näin saat ajankohtaisia vinkkejä kuukausittain!

RAUHANKASVATUS-
INSTITUUTTI